

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja ces. kr. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje družbe prispevajo na leto 2 kronl.

Udje dobé list zastoj.

Vsebina: Razstava pitane živine na Dunaju od 10. do 12. aprila 1908. — Agrarne operacije na Štajerskem. — Kmetijska predavanja o priliki graškega jesenskega sejma. — Razdeljevanje nagrad pri razstavi živine na graškem jesenskem sejmu. — O vrednosti živinskih ogledovanj. — Nekaj o kulturi vrbe. — Pletarska šola na Spodnjem Bregu pri Ptuju. — Gospodarske drobtine. — Zborovanja podružnic in krajskih društev. — Iz podružnic in krajskih društev. — Uradno. — Tržna poročila. — Zadruga: Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Oznanila.

Razstava pitane živine na Dunaju od 10. do 12. aprila 1908.

Vsled nasveta c. kr. poljedelskega ministrstva se vrši prihodnje spomladi na Dunaju zopet razstava pitane živine, ki obsega goveda, svinje, ovce in ribe. Vso prireditelj je vzela tudi letos v roke c. kr. kmetijska družba na Dunaju, ki je poverila to nalogo posebnemu odseku, v katerem imajo gospodarska društva iz drugih avstrijskih kronovin svoje zastopnike. Prejšnja leta so se udeleževali tudi ogrski govedorejci te razstave, letos pa je omejena samo na avstrijsko živino, kar je za avstrijsko živinorejo gotovo velikega pomena. Ta razstava mora pokazati, da lahko tudi avstrijske dežele same pošiljajo velik del in dobro živino, ki se rabi za klanje. Zato je agrarna dolžnost vseh naših živinorejcev in svinjerejcev na Štajerskem, da se te stvari oprimejo in se udeležijo razstave pitane živine na Dunaju. Razstava ima tudi zaradi tega za nas kmetovavce večji pomen, ker se bo na njej več glav živine za poskus zaklalo in premiralo. Podatki tega klanja se bodo potem priobčili in tako se bo lahko ovrgla trditev, da se iz naše živine pri klanju malo dobi. Če se spominjamo zadnje razstave pitane živine leta 1906., na kateri se je pokazalo, da ima marijadvorsko (belo-žoltkasto) in muredolsko (sivo) govedo največ in najboljšega, najnežnejšega mesa, potem je pač dolžnost štajerskih živinorejcev, da bodo na prihodnji razstavi pitane živine poleg Korošcev in drugih Avstrijcev zastopani tudi oni. Udeležba se kmetom tem bolj omogočuje, ker se vrši premiranje v treh oddelkih in sicer:

Pri govedu:

- voli iz tvorniških in velikih pitalnic;
- voli iz kmetijskih gospodarstev;
- biki, telice in teleta.

Pri svinjah:

- pitanske svinje, razdeljene v angleška in nemška, križana in druga plemena;
- mesne in mlade svinje, stare od 3 mesecev do enega leta;
- pitanske svinje, stare od 10 mesecev do dveh let.

Pri ovcah:

Pitanske ovce različnih pasem in sicer ovce in jagnjeta.

Ker se vrši premiranje v vsakem teh oddelkov posebej in se ne primerja in ne tekmuje z drugimi oddelki, kakor se je to žalibog godilo pri prejšnjih razstavah pitane živine, pri čemer je imel kmet v primeri z velikim pitavcem škodo, je za kmetske razstavljalce uspeh zasiguran in kar bodo kmetje razstavili, bo našlo tudi priznanje. Nagrade v denarju, katerih je veliko število, bodo dobili v prvi vrsti kmetski razstavljalci. Stojnina se ne bo pobirala, pri prevažanju bomo dobili znižane cene, odsek zavaruje živino na račun razstavljalca s premijo 5 v od vsakih 100 K in tudi krma se priskrbi, če je treba.

Če hoče ohraniti Štajerska svoj dober glas, ki ga ima v živinoreji, potem se mora sedaj pokazati in sicer v vseh treh oddelkih: pri govedu, svinjah in ovcah. Ugoden čas za razstavo — neposredno pred Veliko nočjo — jamči za to, da se bo razstavljena živina na Dunaju tudi dobro prodala in da je ne bo treba nazaj voziti. Da ne bo treba živinorejcem potovati na Dunaj, se bo poskrbelo za to, da bo strokovnjak vodil nastavljanje in nadzorovanje živine, in da se bo torej lahko tudi dragocena živina brez skrbi odposlala.

Za živino ki je vzrejena doma, so določena posebna darila. Za trdno pričakujemo, da se bodo štajerski živinorejci odzvali našemu vabilu in da bo Štajerska na prihodnji razstavi pitane živine lepo in častno zastopana s svojimi povsodi cenjenimi in priljubljenimi ovci, svinjami in govedom. Tukaj mislimo v prvi vrsti na kmetske pitavce iz Vzhodnje in Zahodnje Štajerske, na kmete iz okrajev Friedberg, Vorau, Pöllau, Birkfeld, Hartberg, Ivnic, Stainz, Lonč, Voitsberg, kjer je pitanje volov doma in posebej na okraj Neumarkt, kjer se od nekdanjih pitajo voli z ržjo, pri čemer se dosežejo zelo lepi uspehi. Glede svinj bi prišli v prvi vrsti v upoštevanje kraji Klein, Gleinstätten, Veliki Št. Florjan, a tudi Spodnje Štajersko, ki bi lahko iz solčavskih planin poslalo zelo lepe pitane ovce. Da se olajša kmetom udeležba, naj se postavijo na čelo teh podjetij podružnice in društva in naj vso akcijo po možnosti podpirajo z denarnimi sredstvi.

Za to vabimo sedaj vse podružnice, katerih člani se pečajo z rejo goveda,

ovce in svinj, naj se v prvi prihodnji odborovi seji pečajo z vprašanjem, ali se udeleži kdo razstave ali ne; nato naj takoj opozorijo one kmetovavce na razstavo, od katerih bi se lahko pričakovalo, da se bodo z uspehom udeležili razstave. Ker je čas že precej kratek, prosimo, da se takoj začne s pripravami. Kakor smo že omenili, je ta razstava za nas tem večjega pomena, ker se je ogrski pitavci ne udeležijo. To ima velik narodnogospodarski pomen. Naši štajerski kmetovavci bodo to gotovo razumeli in pomagali, da se ta naloga za nas častno reši. Sedaj je prišel čas, da postavimo na laž ono trditev, da je avstrijska živina manj vredna. Pokazati moramo, da še dolgo ne čutimo potrebe, da bi odprli našo mejo na jugu in vzhodu in da lahko Avstrija sama zase producira dovolj živine, tako da ni v tem nikakor odvisna od Ogrske. To kaže že statistika sama, ki pravi, da odpade od avstro-ogrške živine, ki se izvažajo v Nemčijo, na Avstrijo samo 60 odstotkov.

Podružnice bodo dobile kmalu natančnejše programe o razstavi, da si jih ogledajo in se po njih ravnajo. Če se jih bo dobilo dovoljno število, se bodo priložili družbinemu časopisu.

Glavni tajnik Juvan.

Agrarne operacije na Štajerskem.

II.

Deljenje in reguliranje skupnih posestev.

V prvem poglavju smo govorili o vsebini postave osnutka, ki govori o zlaganju gospodarskih posestev in ki ga je predložila vlada štajerskemu deželnemu zboru; sedaj pa je naša naloga, da govorimo o delitvi skupnih posestev, ker je tudi tukaj brez dvoma, da bo deželni zbor sprejel to vladino predlogo.

Pri delitvi in regulaciji skupnih posestev obstoji prvo delo v tem, da se določijo udeleženci in njihove pravice. Če upoštevamo, da je ravno na tem polju na Štajerskem še marsikaj slabega, ker so razmere zmešane in nejasne, potem pač moramo pozdraviti postavbo, če tudi ne bo dosegla mogoče nič drugega, ko da bo v to mešanico spravila nekaj luči. Udeleženci se določijo s skupno pogodbo, ki se naredi med njimi kot skupnimi posestniki istega

zemljišča. Če ni take pogodbe, potem se določijo udeleženci na podlagi uradnih listin, sklepov ali posestnega stanja. Če pa tega ni, potem se ozira postava na to, kdo je jemal korist od dotičnega zemljišča tekom zadnjih 10 let.

Če so udeleženci in njihove pravice določene, potem se začne delitev posestev. Ta se ravna po določenih zahtevah. Ko je to končano, se naredi načrt delitve, ki ga mora deželna komisija potrditi. Delitev se za vsakega udeleženca zapiše v zemljiški knjigi in nato se naredijo mape.

Kar se tiče regulacij, imajo v prvi vrsti ta namen, da uredijo pridelek ali gospodarstvo na ta način, da je poraba vsakega udeleženca glede mere, časa in načina za vsakega določena ali pa, da se določijo posamezni deleži, ki jih dobijo posamezni udeleženci od vsakoletnega pridelka, ki se razdeli. Istočasno se izvršijo vse melioracije, ki so za umno gospodarstvo potrebne, naredijo se pota i. t. d. Določijo se tudi pravila glede skupnega obdelovanja tega zemljišča. Če je skupno zemljišče gozd, potem se naredi načrt, kako se bo ž njim gospodarilo, če so manjši kosi, potem se načrt naredi še bolj podrobno, glede sekanja, pomlajenja in postranske rabe.

Dotična politična oblast mora skrbeti za to, da se izvršena regulacijska dela tudi ohranejo.

Stroške za deljenje in regulacijo plača najprej dežela, če se v posameznih slučajih ne dajo posebni popusti.

III.

Operacije pri gozdih.

Tretji osnutek postave, ki ga je predložila vlada štajerskemu deželnemu zboru, govori o združitvi gozdov od tujih „enkav“ in zaokroženja (arondiranja) gozdnih mej.

„Enklave“ se imenujejo deloma ali popolnoma od tujih posestev objeta zemljišča, ki oškodujejo zaradi tega seveda gospodarstvo zaokrožujočih posestev bolj ali manj. Odpravijo se po postavi z zamenjavo in ravno tako se vrši zaokroženje gozdnih mej. Če so se te pogodbe potrdile od deželne ali ministrske komisije za agrarne operacije, potem uživajo sledeče ugodnosti:

1. pri deljenem posestvu ni treba nikakega dovoljenja od višjega lastnika niti kake administrativne ali oskrbovalne oblasti;

2. če ni privoljenja od upravičencev ali obvezancev, da se te pravice zemljiško-knjižno preneso, potem se to lahko nadomesti s sklepom deželne ali ministrske komisije;

3. uradno potrjene zamenjalne pogodbe kakor vse druge vloge, zapisniki in listine, ki so za to potrebne, so koleka proste, če se ne rabijo za kaj drugega; izpiski iz map se v ta namen dajejo za polovično tarifno ceno.

4. Prenos posesti pri takih zamenjanih posestvih, prenos vknjiženih pravic ali obveznosti pri takem zamenjanem posestvu na drugo ali kje drugje ležeče posestvo se izvrši popolnoma prosto pristojbin. —

R.

Kmetijska predavanja o priliki graškega jesenskega sejma.

Kmetje so se teh prireditev udeležili v zelo majhnem številu. Prireditelji so hoteli s tem dati članom c. kr. štajerske kmetijske družbe priliko, da bi se poučili o času primernih aktualnih vprašanj v gospodarstvu in živinoreji in da bi pri razgovoru (diskusiji) lahko povedali svoje misli in pomisleke. Žalibog se za oznanitev teh predavanj ni mnogo storilo, kar se bo prihodnja leta gotovo popravilo. Na vsak način bi bilo dobro, če bi se prihodnje kmetovalci takih prireditev bolj udeleževali, posebno če se potrudijo gospodje iz drugih dežel, da nam v našo korist podajo svoje izkušnje. Veselo je, da so se kmetje udeležili v tako velikanskem številu kmečkega zborovanja, ki se je vršilo dne 15. septembra; ravno tako pa bi bilo tudi želeto, da bi se teh strokovnih predavanj udeležili v večjem številu, ker se mora praktično gospodarstvo, posebno pa živinoreja, še v marsičem izboljšati.

Našemu predsedniku, gospodu deželnemu glavarju grofu Edmundu Attems su se ni za malo zdelo, osebno voditi te večere in posameznim poročevalcem izražati zahvalo v imenu kmetijske družbe. Še le na tretjem večeru se je moral po prvem predavanju dati zastopati po članu osrednjega odbora gospodu dr. Klusemannu, ker je imel druge nujne in važne opravke.

Na vsakem teh treh večerov je bilo dvoje predavanj. 14. septembra je govoril ravnatelj kmetijske šole v Celovcu, gospod Washietl o načinu, kako se pri živini spozna, koliko lahko premore in stori.

Gospod predavatelj je priporočal poseben način in je za to navedel več primerov iz Koroške. Potrebno je samo, da se to poskušanje pravilno vrši. Najboljše je, če se najprej določi množina in tolašča mleka, pač pa ni potrebno, da bi se kontrolirala množina zavžite krme, ki se ne da nikdar natanko določiti. Pri razgovoru je povdarjal gospod deželni živinozdravnik Saas iz Nižje Avstrijskega, da se mora pri tem paziti tudi na zdravje živine, če se hočejo doseči zanesljivi podatki.

O zboljšavi planinskih pašnikov je govoril potem gospod profesor Thalmayer iz Brucka ob Muri. Povdarjal je velikost in vrednost naših planš in omenjal, koliko bi se na tem polju še lahko doseglo, da bi se iz naših obsežnih in lepih planinskih pašnikov dobil kolikor mogoče veliki dobiček. Gospodje vitez pl. Hohenblum, pl. Rokitansky in poročevalcev, so k temu vprašanju še marsikaj dostavili, posebej pa še opozarjali na izvrstno knjigo, ki jo je o tej stvari izdal pred kratkim gospod profesor Thalmayer.

Na drugem večeru, 16. septembra, je govoril gospod ravnatelj zimske šole v Traunsteinu na Bavarskem Hans Albrecht o „Bavarski živinoreji in kaj se stori za njeno povzdigo.“ Iz vsega povedanega se je videlo, kako veliko važnost polagajo Bavarci na živinorejo, kako skrbijo za enotne pasme v posameznih plemenskih okrajih. Posebej glede zadnje točke je zanimivo, da je deželni zbor govoril o novi postavi pri izbiranju bikov;

tež postavi so podvrženi celo privatni biki in morajo torej biti vedno predpisane pasme.

Profesor Thalmayer, glavni tajnik Juvan in poročevalcev so govorili pri razgovoru k tej točki in so posebej omenjali, da bi tudi za Štajersko bilo želeto, da se ustvari taka postava o izbiranju bikov, ki bi bila zelo dobra za našo živinorejo.

Drugo predavanje na drugem večeru je imel gospod deželni živinozdravniški poročevalcev Januschke „o nalezljivem katarju pri sramnici.“ Govoril je obširno in poučno o tej goveji bolezni in želeto bi bilo samo, da bi naši živinorejci zvedeli za njegove nasvete in se tudi po njih ravnali.

Na tretjem večeru, 19. septembra je govoril poročevalcev „o hlevskih stavbah v dolini in na planini.“ Govoril je obširno o tej stvari in opozoril na knjigo, ki bo o tem vprašanju izšla. Tudi gospod predsednik, grof Attems, je opozarjal na važnost te knjige in je glede nje izrazil posebno zahvalo gospodu deželnemu nadinženjerju Schwarzu in poročevalcu.

Zadružniški inštruktor gospod Fric Schneider je govoril v svojem predavanju „o razvoju gornještajerskega združništva, pogled nazaj in v bodočnost.“ Pokazal je šest zelo instruktivnih tabel, ki so kazale to, kar se je že doseglo in kar se še mora. Z ozirom na živinsko razstavo je bilo to predavanje zelo zanimivo, ker je vzbujalo upanje, da bo tudi štajerska počasi prišla na živinorejskem polju do večje veljave.

Baron Störck izraža svoje veselje glede razvoja živinorejskih zadrug, pri snovanju katerih je povsodi sodeloval.

Pri demonstriranju nove mere (v traku) za živino gospoda finančnega nadsvetnika Matievića se je zmerilo in stehalo 17 glav štajerske živine različnih štajerskih pasem. Pokazalo se je, da ni razloček pri teži, ki se pokaže, če žival zmerimo z dotično mero, ali če jo stehamo, velik. Samo v štirih slučajih je znašal razloček 4%—5%, kar pa ni nikakega pomena. Ti podatki in pojasnila gospoda svetnika Matievića, ki je primerjal svojo mero tudi z drugimi, so dali navzočim priložnost, da so spoznali prednost takega merjenja. Spoznali pa so lahko tudi, da je taka mera neobhodno potrebna za vsakega živinorejca.

Dr. P. Schuppli.

Razdeljevanje nagrad pri razstavi živine na graškem jesenskem sejmu.

Dne 22. septembra t. l. ob 9. uri predpoldne se je vršilo na razstavišču graškega jesenskega sejma razdeljevanje nagrad, ki so jih dali država, dežela in zasebniki za razstavljavce o priliki graškega jesenskega sejma. Razstavo vseh pet gornještajerskih plemen je priredila c. kr. štajerska kmetijska družba. Razdeljevanje nagrad se je vršilo v navzočnosti gospoda deželnega glavarja in predsednika štajerske kmetijske družbe, ekselence Edmunda grofa Attemsa, gospodov članov osrednjega odbora, in strokovnih poročevalcev, ki so jih poslale država, dežela in kmetijska družba.

Grof Attems je kot predsednik c. kr. štajerske kmetijske družbe najprej pozdravil navzoče in opozoril na važnost in pomen, ki ga ima ta razstava za razvoj naše domače štajerske živinoreje. S to razstavo, na katero so poslali goveda različni živinorejci in zadruga, se je podala priložnost, da se je vsakdo prepričal o lepih uspehih, ki jih je že dosegla gornještajerska živinoreja in o njenem razvoju in napredku.

Živinorejci se naj sedaj s temi doseženimi uspehi in naj gledajo, najsi so že posamezniki ali zadruga, da dosežejo iste in še lepše uspehe na polju čisto pasemske živinoreje. To je za njih tem lažje, ker ni kmalu dežele, ki bi bila za živinorejo tako ugodna in primerna, kakor je ravno naša zelena Štajerska.

Z željo, da bi imela ta razstava, ki jo je priredila c. kr. štajerska kmetijska družba z velikimi stroški na času in denarju, za povzdigo domače živinoreje in s tem za povzdigo štajerskega blagostanja, kar najlepše uspehe, se je zahvalil gospod predsednik vsem gospodom, dr. Pavlu Schuppli, ravnatelju deželne šole za planšarstvo v Grabnerhofu pri Admontu, in Fricu Schneiterju, deželnemu inštruktorju za živinorejo, gospodom razsojejavcem za njihov trud, posebej pa visokemu c. kr. poljedelskemu ministrstvu in visokemu deželnemu odboru, okrajnim zastopom in podružnicam, zadrogam in zasebnikom, ki so dali prispevke za nagrade in darila. Svoj govor je končal z navdušenim trikratnim uzklikom na našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I.

Nato je predsednik razdelil nagrade. Razdelile pa so se sledeče nagrade:

I. Za stare in mlade bike se je razdelilo skupno	K 1385
II. Za krave se je razdelilo v denarju skupno	„ 1545
III. Za breje in mlade telice se je razdelilo nagrad v denarju skupno	„ 680
IV. Za mlada teleta se je razdelilo skupno v denarju	„ 225
V. Za pare volov se je razdelilo skupno v denarju	„ 460
Skupno torej	K 4295

Prihodnje leto se bo razstavila živina iz Srednje in Vzhodnje Štajerske, leta 1909. pa pride na vrsto Spodnja Štajerska.

O vrednosti živinskih ogledovanj.

Z ozirom na velike stroške, ki jih povzročijo ogledovanja vsako leto, je pač primerno, da se pečamo z vprašanjem, ali imajo take razstave kako vrednost in katero. Večkrat se čuje, da so taka ogledovanja nepotrebna, ker si le večji gospodarji oskrbijo lepo živino, ali jo vsaj tako napravijo in zredijo, da dobijo potem za njo kako nagrado, in kar je še več takih izgovorov. Ti ljudje, ki tako govorijo, pa očitno stvari ne razumejo. Večkrat se namreč čuje na malih in velikih razstavah od kmetovavcev, ki si ogledujejo razstavljene predmete, da bi lahko razstavili enake ali še celo lepše predmete. Že to je dokaz, da so razstave potrebne.

Res je, da se dá več opravičenih razlogov navesti zoper razstave. Večkrat se živina dolgo časa že v naprej pripravlja za tako razstavo. Krmi se posebno dobro, da postane lepo okrogla in da dobi svetlo dlako. Pri tem pa ljudje ne pomislijo, da s takim pretiranim krmiljenjem samo pokvari živino, da postane potem večkrat neporabna za pleme. Pri tej zlorabi, ki je, mimogrede povedano, zelo razširjena, se porabi tudi zelo mnogo, naravnost preveč krme. To je seveda za velikega posestnika mnogo lažje ko za malega. Ne le, da lahko prvi porabi mnogo sredstev, ima tudi več glav živine na razpolago, med katero lahko izbira. Mogoče bi bilo primerno, če bi se število razstavljenih živin ravnalo po velikosti posestva.

Dasi pride večkrat mnogo tako umetno uzrejene živine na razstavo in dasi se te večkrat premirajo, dasi niso porabne za pleme, se vendar s svojo sodbo ne moremo in ne smemo prenačljivi. Razstava živine daje živinorejcu v prvi vrsti priložnost, da primerja svojo živino z razstavljenimi. Tako lahko večkrat vidi, da ni njegova živina najlepša, kar marsikteri gospodar tako rad misli in veruje. Taki razstavljavci seveda niso zadovoljni, če ne dobi vsaka njihova razstavljena živina vsaj eno darilo. Kakor pa ni samo enako lepe in dobre živine, tako se tudi ne morejo dajati sama prva darila. Tak nezadovoljnež naj enkrat samo opazuje, kako nepristransko delujejo razsojejavci, kako pravično so sestavljena razsodišča. In če tak nezadovoljnež dobro ogleda premirano živino, potem se pač lahko prepriča, da ima premirana živina kako prednost pred njegovo. Za to pa je treba umevanja in precejšnje vaje v presojevanju živine. Kdor ne vidi prednosti, ki jo ima premirana živina pred njegovo, temu jo razsojejavci radi pokažejo.

Razstave živine, kakor tudi druge razstave so izvrstno sredstvo za to, da spoznajo kmetje način, kako se mora živina presojevati in da na tak način spoznajo njene slabe in dobre strani. Razsojejavci se ravnajo pri tem po gotovem pravilu: najprej se upošteva čistost plemena in barva, potem hrbet, oblika in položaj raznih udov, porabnost i. t. d. Če se bo razstavljavec počasi vadil, si bo kmalu lahko ustvaril lastno sodbo. Iz lastnega opazovanja in iz razsodbe razsojejavcev pa se kmet marsikaj nauči, kar si lahko za pozneje zapomni. Posebno poučna je vrsta, v kateri premirajo razsojejavci razstavljeno živino, kar se godi na Gornjem Štajerskem že leta in leta. Tukaj je najlepša priložnost, da primerjajo govedorejci živino po vrednosti in si ustvarijo lastno sodbo.

Razstave dajejo ugodno priložnost, da se kaj kupi ali proda, ker kažejo precej jasno sliko stanja živinoreje in vrednosti živine v dotičnem okraju. Razstava živine je ob enem tudi najlepše priporočilo. Kmetovalec je zajedno trgovec, kajti tudi on hoče prodati svoje blago. Zato pa mora tudi naznaniti in pokazati, kaj in koliko premore. Obisk razstave živine kaže tudi, koliko lahko dotični kraj stori in kako dobro živino ima.

Kjer ni nobene razstave, tam zaostaja tudi kmetijstvo. Kdor pa stoji, ta zaostane

za drugimi. Naše kmetijstvo pa mora napredovati, če noče, da ga druge stroke daleč prekosijo. Zato je potrebno, da se prirejajo razstave in ogledovanja živine. Te pa so tudi velike vrednosti, če so pravilno prirejane in če se hočejo obiskovavci na njih in od njih kaj naučiti.

H. Albrecht.

Nekaj o kulturi vrbe.

(Izvirni spis.)

(Konec.)

Dela po sajenju.

Da se novi nasad dobro razvija, ga je treba prvo leto najmanj trikrat skrbno prekopati. Prvokrat sredi meseca maja, drugokrat koncem julja in tretjekrat v teku septembra, sploh tedaj kadar se pojavi zel ali pa škornja na zemlji. Pri tem delu je posebno paziti na to, da se plevel kolikor mogoče čisto odstrani in da se sadike ne poškodujejo. Slak in pirnica se v takih nasadih rada nahajata in lahko vrbje, ako jih v pravem času ne odstranimo, zadušita.

Poznejša leta je samo enkrat na leto treba zemljo prerahljati, kar se pa mora v zgodnji spomladi zgoditi, ker vrbje hitro raste; sicer bi se s poznim prekopanjem napravilo več škode nego haska.

Izostale sadike je vedno nadomestiti z novimi, najlažje s pogrebenčenjem. Grebenčenje ali grobanje je tudi dobro sredstvo, katero pripomore k čistovrstnim nasadom. V to svrhu je treba med letom napačne vrste zaznamovati, jih v jeseni izkopati in na isto mesto zraven stoječo čisto vrsto pogrebenčiti.

Vedno je pa gledati na to, da so redi polne, ker vsled tega ni le samo pridelek večji, ampak tudi plevel se ne more zaploditi, kar je pri praznih prostorih lahko hitro mogoče.

Gnojenje.

Tudi vrbe je treba gnojiti. Se li vidi, da rast vrb pojema, je treba pognojiti in sicer z dobro preležanim gnojem, še boljše z mešancem, seveda takim, v katerem ni plevelnega semena. Gnoj ali mešanec se v jeseni med vrste razgrne in na spomlad podkoplje. Dobro je tudi na spomlad polivati med vrste gnojnico. Brezdvomno bi se dalo tudi s čilskim solitrom doseči izvrstne uspehe. Ta se pa vedno rabi tedaj, ko so rastline že v rasti. Pri slabih zemljah bo treba gnojenje vsako tretje leto ponoviti, pri boljših pa zadostuje vsako šesto leto gnojiti. Kedaj in koliko je gnojiti, bo vsak, ki se s to kulturo peča, sam najbolj vedel.

Preveč gnojiti tudi ni umestno, kar se pa itak pri nas pri redko kateri kulturi zgodi, ker bi vrbje potem prenačljivo rastlo, šibe bi postale vsled tega manj trpežne in krhke.

Po zgoraj navedenem načinu obdelovane vrbne kulture dajejo 20 do 30 let dobri pridelek.

Važnejši živalski in rastlinski škodljivci.

Žuželka, ktera ne učini samo našemu sadjarstvu veliko škode, ampak tudi tej kulturi, je zavrtač ali drvotoč (Weidenbohrer), potem rogin (Bockkäfer), kterege ogerci se v svrž zajedo in s stem mnogo škode napravijo. Vseh žuželk omeniti, ktere se na vrbovini prežive in s tem

več ali manj škode naredi, bi bilo preobširno. Med škodljivci, kateri napravijo vrbnim kulturam mnogo škode, so še: miši, podgane, zajci, kune in srne. Rastlinski škodljivki sta med drugimi vrbna goba in rja.

Da toča tudi tej kulturi mnogo škode napravi, menda ne bi bilo treba omeniti.

Kot škodljivec in včasih najizdatnejši, naj boče navedena tudi tatinska roka.

Spravljanje in shranjevanje vrbnih šib.

Vse šibe, dolge in kratke, je v jeseni ali po zimi porezati tako, da ostanejo na glavi 1 do 2 cm dolgi reznički. Za to delo lahko rabimo poseben nož ali močne škarje. Prej ko se to delo opravi boljše je, nikdar se pa ne sme vršiti, dokler še ni listje odpadlo.

Ako je šibje prodano in se namerava v kratkem, recimo, po železnici odposlati, ga moramo v velike in trdne butare zvezati, vsled česar se prostor v vagonu bolje izrabi. V drugem slučaju je pa bolje na rahlo vezati, da ima zrak dovolj pristopa. Črez zimo so lahko butare na prostem, proti spomladi pa jih je prenesti v kako klet, ter jih s peskom ali zemljo pokriti. Lahko se tudi na prostem v zemljo zakopajo. Na tak način se šibe drže eno leto. Olupljene so pa več let rabljive.

Prirejanje olupljenih vrbnih šib.

Lupijo se šibe lahko različno. Nekateri jih lupijo po zimi in to v prostorih, kjer je enakomerno 10° toplote. Šibe se v to svrhu postavijo v kadi, v katerih je 10—20 cm visoko vode. Kakor hitro začno popki poganjati, se lahko šibe lupijo. To se godi s posebno za to pripravljenimi majilniki. Lupi se pa tudi pomladi aprila in maja. Šibe se postavijo preje v potok. Na Češkem in Angležkem, ter tudi drugod pa šibe v velikih kotlih 2 do 3 ure kuhajo in potem lupijo. Pri tem načinu dobi les usnjeno barvo in postane baje trpežnejši. Kdor hoče imeti bel les, ne sme tako delati. Olupljene šibe je treba posušiti v takih prostorih kamor ne prideta dež in prah. Ako po šibah dežuje, postanejo sive in torej manj vredne. Le lepo, belo blago doseže najvišje cene.

V 14 dneh so šibe suhe. Sedaj jih je treba zvezati v butare in shraniti v suh, bolj temen in brezprašen prostor.

Omeniti je še, da je dobro šibje prebrati v dolgo in kratko, debelo in tanko.

Koliko dohodkov je pri vrbni kulturi pričakovati?

Neolupljene šibe se lahko hranijo samo eno leto, olupljene pa po več let. Približna cena neolupljenim je 7 K, olupljenim pa 20—40 K za 100 kg. Vedno pa je cena odvisna od kakovosti blaga. Na 1 ha priraste povprečno 100 do 200 meterskih stotov šibja. Po 7 K bi bil znesek brez odbitih stroškov 700 do 1400 K. Polovica teh velja lahko za čisti dobiček. Od 100 kg neolupljenih šib se dobi 40 do 60 kg olupljenih. Ker se olupljene šibe ohranijo dalj časa brez škode in dado večji dobiček, ter se laže razpečajo, se lupljenje vedno priporoča.

Marsikteri kmetovalec bi si lahko z vrbno kulturo ne pridobil samo za domači

posel potrebno šibje ampak tudi lepo svotico denarja. Naši pletarji si še vedno morajo naročiti vrbje iz tujine ker ga doma ne dobé. Novci, ki romajo tujcem v žep, bi prav lahko ostali domačinom. V mnogih krajih bi pa postalo pletarstvo domača, za zimski čas prikladna obrt, ktera bi stanje mnogih ubogih družin zboljšala. Gotovo bi pa bila taka domača industrija eno od sredstev, ki bi lahko zavrlo izseljevanje, beg iz rodne zemlje.

Razven šibja se pa tudi lahko njega olupki rabijo za različne pletenine, kakor pogrinjala za tla ali za pred vrata i. t. d., dalje v različnih usnjarijah in barvarijah, pri kopelji proti trganju. Iz olupkov škrlatke se prideluje silicilova kislina. Kod odpadki pri lupljenju se lahko računa okoli 1500 kg olupkov na eden hektar. Cena jim je 8 K za 100 kg; dohodek iz olupkov bi bil torej 120 K. Vrbe pa lahko rabimo tudi za žive meje in se take ograje posebno v nižavah priporočajo in dolgo časa trpe. Na suhem svetu sicer ne trpe tako dolgo in je za take kraje samo hvalinska vrba sposobna. V nižavah pa lahko sadimo več ali manj vse druge vrste. Kdor si misli napraviti tak plot mora prostor 1/2—1 m na široko rigolati. Potem se sadijo ali 20—25 cm dolge sadike in se mladike primerno visoko gojijo ali pa se sadijo takoj tako dolge šibe kakor visok plot želimo. Mladike pa primerno na vs križ spletemo. Na vrhu plota postanejo vsled obrezovanja glavice, od katerih vsako leto šibe odstranimo. Tak plot nam torej koristi na dva načina. Kadar pa začnejo vrbni nasadi vsled starosti v rasti pojemati, je najbolje vrbe izkopati in sežgati, sicer bi se zaredilo v takih starih kocenih premnogo različnih škodljivcev posebno pa zavrtacev in ti slednji učinijo mnogo škode ne samo vrbam, ampak veliko več sadnemu drevju.

Spravnim negovanjem rabnih, vrbnih vrst si torej lahko marsikteri kmetovalec pridobi zdatne, postranske dohodke. Razvije se pa lahko tudi posebno v bolj siromašnih pokrajinah dobičkonosna, za zimski čas prikladna, domača industrija. Ta industrija bi se pa morala seveda tudi omejiti samo na zimski čas, v katerem druga kmetijska opravila skoraj popolnoma mirujejo, sicer bi drugače, ako bi postala skozi vso leto se vršujoča, samostojna obrt, kmetijstvu mnogo škodovala, ker bi že itak od leta do leta naraščajočo pomanjkanje kmetijskih delavcev le še povečala. Z.

Pletarska šola na Spodnjem Bregu pri Ptuj.

Deželni odbor je uvidevajoč važnost stvari same in ker se morajo jerbasi za pošiljanje sadja, grozdja itd. po večini nakupovati v sosednjih deželah za drag denar, sklenil napraviti vrbov nasad v velikosti 3 oralov na posestvu gospe Leskoschegg na Spodnjem Bregu pri Ptuj. Denar, ki gre sedaj iz dežele, bi ostal lahko doma, če bi se kmetje po zimi hoteli poprijeti pletenja. Omenjen kos zemlje bodo prihodnjo jesen rigolali, v spomladi 1908 pa zasadili na njem najboljše vrste vrb za pletenje. S tem nasadom bo zvezana tudi pletarska šola. Deželni

odbor je gosp. Frana Horvata, doma iz Ščavniškega dola pri Radgoni, poslal na c. kr. pletarsko šola na Dunaju, Währingerstraße, da se izučí v pletarski stroki in ga je s 1. septembrom t. l. tudi nastavljal kot vodjo pletarske šole. Pletarski mojster bo poučeval najprej učence viničarskih šol na Spodnjem Bregu pri Ptuj, v Silberbergu pri Lipnici in v Zgornji Radgoni v pletenju jerbasonov za grozdje, sadje in gospodarstvo sploh.

1. decembra t. l. se prične na Spodnjem Bregu pri Ptuj trimesečni tečaj za pletenje; podrobnejše se bo razglasilo o pravem času.

Nazadnje še naj omenimo, da je dala c. kr. vlada za ustanovitev vrbovih nasadov 100.000 komadov vrbovih potičev najboljše vrste iz državnih vrbovih nasadov pri Dunaju in razno pletarsko orodje v vrednosti 200 K brezplačno na razpolago. To je dokaz, da smatra vlada to napravo kot za deželo važno in koristno. Pletarska šola se je pridelila oddelku za deželno vino- in sadjerejo.

Vse, ki se za to stvar zanimajo, opozarjamo s tem na članek g. Z. „Nekaj o kulturi vrbe“, ki smo ga priobčili v 20. in 21. številki „Gospodarskega Glasnika“.

Gospodarske drobtine.

(Notranjec.)

Prvo jajce.

Če nese golobica ali kokoš prvo jajce, se včasih zgodi, da jajce ne more naprej. Če ne pomaga mazanje z oljem, ne preostane drugo sredstvo, kot predreti previdno jajčno lupino.

Driska pri kokoših

nastane iz dveh vzrokov: zaradi hrane ali zaradi prehlajenja. Bolne živali je treba greti in jih pitati s kuhano kašo, rižem, ječmenom, lanenim semenom (1 del semena, 2 dela vode). Priporočati je tudi, da se dodane vodi malo železnega vitriola.

Kokoši na sosedovem vrtu.

Koliko neprijetnega prepira so že povzročile! Da ne bodo tudi letos tjekaj v hajale, treba je plot povišati s 75 cm dolgimi remeljni, na ktere nategnemo 3 vrste žice (25 cm narazen). Remeljne postavimo poševno proti notranji strani. Kadar vzleti kokoš, se dotakne žic in pade nazaj.

Zborovanja podružnic in krajnih društev.

Rogatec-Slatina. Tukajšna podružnica c. kr. štajerske kmetijske družbe priredi v nedeljo, dne 10. novembra ob 2. uri popoldne v gostilni gospoda Kupnika v Podplatu potovalno zborovanje, na katerem bo govoril potovalni učitelj o perutninarstvu s posebnim ozirom na štajersko perutnino. Ob tej priliki se bo tudi vršila razstava plemenskih kokošij, ki se vzrejajo v okolišju tukajšne zadruge. Vodstvo podružnice vabi s tem vse člane in druge, ki se za perutnino zanimajo, da se udeležijo zborovanja v kolikor mogoče velikem številu.

Iz podružnic in krajnih društev.

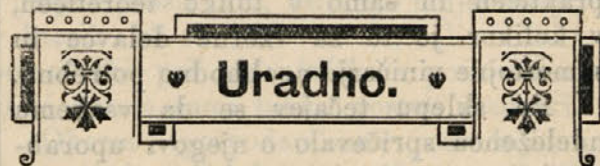
Sv. Benedikt v Slov. gor. Tukajšna kmetijska podružnica je priredila v nedeljo dne 6. oktobra popoldne potovalno zboro-

vanje pri Sv. Trojici v Slov. gor., pri katerem je predaval gospod potovalni učitelj M. Jelovšek o živinoreji. Ob določeni uri otvori načelnik gospod Fr. Zupe zborovanje in pozdravi gospoda potovalnega učitelja Jelovška, kakor tudi vse zborovavce ter da besedo gospodu Jelovšku. Gospod Jelovšek poroča potem v prav jedrnatem govoru o naši domači živinski pasmi ter jo priporoča pred tujimi plemeni. Naši predniki so imeli pravo domače belo-žolto, to je: marjadvorsko pleme, mi pa imamo zdaj strašno potolčeno pleme. Kmet naj bo oratar, ne pa živinski mešetar ali trgovec! Gornještajerci še baje zdaj vprašujejo, kam so-li prišli slovenjegoriški voli, kakeršne so še pred kakimi petdesetimi leti kupovali tukaj pri nas! Povdarja, da so bile nekedaj tu nebeške razmere, zdaj pa so baje peklenške razmere! In kaj je temu krivo? Edinosti manjka! Edinosti ni med vaščani, ni je med sosedi, še celo med možem in ženo, kjer je edinost vendar neobhodno potrebna, je ni! Kako naj potem gospodarstvo uspeva, če se ljudje gledajo kakor pes in mačka! To mora izginiti izmed nas, poprej ne smemo pričakovati boljših časov. Ljudje se morajo zopet začeti združevati, kakor so nekaj združeni bili in ljubiti se med seboj. Mož in žena naj se pri vsaki reči skupno posvetujeta, kako in kaj bi boljše bilo, ker več glav več vé. Če bode gospodinja videla, da ima pri gospodarstvu tudi nekaj besede, bode se s tem večjim veseljem lotila svojega težavnega posla. Dalje pravi gospod Jelovšek, da je prva točka ta, da se pri živinoreji dela ravno tako, kakor narava zahteva. Zdaj imamo goveda razne barve, a le belo-žolta bi morala biti. Gledati se mora na dobro podlago, to je: na dobre plemenice in to pri kravah kakor tudi pri svinjah. Če bi imelo kakih 20 gospodarjev 60 krav, zadostuje za te eden bik, ravno tako pri svinjah in mrjascih. Za plemenjake naj se določijo še le bikeci ali mrjasci iz tretjega ali četrtega gnezda. Bik je sposoben za pleme še-le z dvema letoma, mrjasec pa z enim letom. Spušča se naj bik do končanega petega leta, mrjasec pa do končanega tretjega ali četrtega leta. Bik naj vozi in naj se lepo ravna z njim, pa ne bo nikdar divji. Mrjasec naj bo bolj na prostem. Nadalje pravi gospod pot. učitelj, da se naj prvo in drugo tele da vselej mesarju, kajti za dobro plemensko vporabo je še-le sposobno tretje, četrto, peto, šesto, sedmo in osmo tele. Gleda pa naj se tudi na to, da se plemensko tele skoti v času od 1. novembra do 1. januarja, praseci pa med Marjeto in Veliko gospojnico. V sorodstvu ni plemenitev za nič, ker to pleme silno pokvari. Slednjič še omeni gospod potovalni učitelj, da bi se moralo na to gledati, da svinje kolikor mogoče surove krme dobijo. Na grajščini Waldek ne kuhajo svinjam celo leto nič, temuč se vedno s surovo krmo krmijo. Take svinje tudi boleznim niso tako močno podvržene kakor one, ktere se s kubano pičo krmijo. — Po končanem govoru prosi posestnik gospod Kramberger iz Gočove gospoda potovalnega učitelja za svet pri napravi uzornega gnojišča, na kar mu gospod Jelovšek obljubi, da mu napravi

načrt za tako gnojišče. Isti posestnik prosi tudi za plemenitega mrjasca, kojega mu gospod potovalni učitelj tudi obljubi. Na to se gospod predsednik zahvali gospodu potovalnemu učitelju za ta stvarni, jedrnat in podučljivi govor, kojemu so obilni poslušavci z največjo pazljivostjo sledili ter zaključijo zborovanje z željo, da bi vsem poslušavcem bi ta poduk v spodbudo in hasek. Končno je še omeniti, da tukajšna pedružnica kmet. družbe jako živahno deluje. Tako so si naročili udje potom podružnice okolu 84 met. centov umetnih gnojil za gnojenje travnikov. Društvo je prejelo tudi brezplačno tri trsne, in tri drevesne škropilnice in eno travniško brano, tukajšna posojilnica pa je obljubila podružnici darovati še eno travniško brano. To je za prvo leto podružničnega obstanka dovolj. Želeti bi pač bilo, da bi tukajšni kmetje v obilnem številu pristopili k naši podružnici, kar se, žal, dosedaj še ni zgodilo.

Št. III v Slov. gor., 15. oktobra 1907.
Tukajšna podružnica c. kr. štajerske kmetijske družbe je priredila predvčerajšnjim v gostilni gospoda Mayerja pri Gornji Sv. Kungoti potovalno zborovanje, ki je bilo zelo dobro obiskano. Glavna in najbolj privlačna točka zborovanja je bila napovedano predavanje gospoda dr. Hotterja, ravnatelja deželnega preizkuševališča, o kletarstvu in novi vinarški postavi. Predsednik podružnice gospod Repnik je otvoril zborovanje, pozdravil navzoče, posebno gospoda predavatelja dr. Hotterja in mu je podelil k predavanju besedo. Gospod predavatelj je nato razložil jasno in lahko umljivo najvažnejša določila nove vinske postave in posamezne točke umnega kletarstva in vinarstva in je posebej še razložil najnavadnejša dela v kletih. Gospodu predavatelju so poslušavci večkrat izrazili za zanimiva izvajanja pohvalo in gospod predsednik podružnice Repnik mu je izrazil zahvalo v imenu vseh navzočih. O novi vinski postavi so govorili še gospodje: Hojnik, Herzog in Repnik, nakar je gosp. dr. Hotter podal drage volje natančnejša, podrobna pojasnila; prvi je posebej še izrazil željo, naj izide nova postava o vinu z vsemi izvrševalnimi odredbami in potrebnimi razlagami v družbinem glasilu. Pri drugi točki dnevnega reda so se sprejemala naročila na trte, sadna in gozdna drevesa. Tudi se je naznanilo, da bodo oddajali gospodje člani podružnice Miha Cilenšek v Vertičah, Franc Reininger v Polički vesi in Matija Peklar pri Sv. Jakobu v Slov. goricah za to jesen, oziroma v prihodnji spomladi večje število izvrstnih zeleno cepljenih trt in da imajo oni kupci prednost, ki se prej oglasijo. Nadalje se je oznanilo, da se morajo naročila na umetna gnojila prijaviti najpozneje do konca meseca oktobra t. l. Pri točki „Slučajnosti“ se je pritoževal gospod Hlodé, da se pri regulaciji Pesnice rabi tako malo kaznjencev a mnogo drugih delavcev in da se celo vabi hlapee pri kmetih, naj zapustijo službo in gredo delat pri regulaciji Pesnice. Predlagal je torej, naj se naprosi slavni deželni odbor, da rabi pri regulaciji Pesnice več kaznjencev in naj za to delo ne sprejema služinčadi

in viničarjev brez dovoljenja njihovega gospodarja, posebno pa onih ne, ki zapustijo brez gospodarjevega dovoljenja službo in iščejo tam dela. Ta predlog se je sprejel z velikim odobravanjem. Končno se je izrazila želja, naj se tudi od Gornje Sv. Kungote naprej Pesnica regulira, ker so povodnji letos naredile na mnogih krajih veliko škodo. K sklepu je podal gospod predsednik Repnik natančno sliko o namenu in uspehih mogočne organizacije, pozivljal vse kmete k trdni zvezi in prosil spoštovano učiteljstvo, naj širi agrarno gibanje med ljudstvom in izjavil odločno, da moramo tudi mi kmetje zahtevati zvišanje naših plač, ker ne moremo pri gospodarstvu več izhajati z vsakoletnim primanjkljajem; naši viri so izčrpani, pridelkov je vsako leto manj, tudi mi moramo narediti svoje kartele. Zato mora vsak kmet zvišati pri vseh svojih pridelkih ceno za 20 %, kar lahko opraviči s splošno draginjo. Dolgotrajno odobravanje je sledilo besedam gospoda predsednika Repnika in na to se je zborovanje, ki je trajalo skoro štiri ure, zaključilo, ker se ni nihče več oglasil k besedi.

Štv. 40.223

II. 6202

Razglas.

Za polletni poduk v podkavanju, ki se začne 2. januarja 1908 na deželni podkovalni šoli v Gradcu, se razpisuje za vredne in potrebne konjske kovače 10 deželnih ustanov po 100 K s prostim stanovanjem v zavodu, v kolikor to dopušča prostor, nadalje še nekaj ustanov po 100 K, ki so jih podali različni okrajni zastopi.

Pogoji so sledeči:
Starost najmanj 18 let, zdravje in krepko telo, domovinska pravica na Štajerskem, dobra ljudskošolska izobrazba in najmanj dveletna služba pri kakem konjskem kovaču.

Razen tega se mora vsak prosivec zavezati s posebnim reverzom, da bode po končanem poduku najmanj 3 leta deloval kot konjski kovač na Štajerskem, oziroma v okraju, od kterege je dobil ustanovo, da bode tam delal kot mojster ali pomočnik.

Prošnje, ki morajo biti opremljene z reverzom, krstnim in domovinskim listom, učnim spričevalom, zdravniškim in šolskim spričevalom, delavsko knjižico, izkazom o premoženju in obnašanju in naslovljene na štajerski deželni odbor, se morajo vposlati **najpozneje do 20. novembra t. l.** na ravnateljstvo deželne šole za konjske kovače v Gradcu.

Konjski kovači, ki ne potrebujejo ustanov in ki bi se radi udeležili poduka v tečaju, morajo dokazati, da so vsaj 18 let stari, da so bili vsaj dve leti kovaški pomočniki, da imajo dobro šolsko izobrazbo in se morajo oglasiti z učnim spričevalom in delavsko knjižico najpozneje tekom prvih treh dni tečaja pri ravnatelju zavoda.

V Gradcu, 7. oktobra 1907.

Od štajerskega deželnega odbora.

Štv. 41.434
II. 6420

Razglas.

Štajerski deželni odbor je sklenil tudi v letu 1908. prirediti viničarske tečaje, da se temeljito izobrazijo dobri vzorni delavci in viničarji za ameriške vinograde in drevesnice, in sicer:

1. Na deželni viničarski šoli v Silberbergu pri Lipnici;
2. na deželni sadje- in vinorejski šoli v Mariboru;
3. na deželni viničarski šoli v Gornji Radgoni;
4. na deželni viničarski šoli v Ljutomeru;
5. na deželni viničarski šoli na Skalici pri Konjicah.

Ti tečaji se začnejo s 15. februarjem in končajo s 1. decembrom leta 1908.

V Mariboru se v letu 1908. sprejme 14, v Silberbergu pri Lipnici 24, v Gornji Radgoni 16, v Ljutomeru 12 in na Skalici pri Konjicah 12 posestniških in viničarskih sinov.

Ti dobijo na imenovanih zavodih prosto hrano in stanovanje ter razen tega še mesečno plačo 8 K.

Pouk v teh tečajih je v prvi vrsti praktičen in samo v toliko teoretičen, v kolikor je to za vzorne delavce in samostojne viničarje neobhodno potrebno.

Po sklepu tečajev se da vsakemu udeležencu spričevalo o njegovi uporabnosti.

Za vsprejem v te zavode morajo poslati prošnji svoje, koleka proste prošnje najpozneje do 1. januarja 1908 na štajerski deželni odbor.

V teh prošnjah se mora izrecno navesti, v katero obstoječih viničarskih šol meni vstopiti prosivec. Razen tega se mora prošnji še dodati:

1. Dokaz, da je prosivec že dovršil 16. leto;
2. spričevalo o obnašanju, ki mora biti potrjeno od župnega urada;
3. zdravniško spričevalo, da nima prosivec nikake nalezljive bolezni;
4. odpustno spričevalo iz ljudske šole.

Pri vstopu se morajo prošnji zavzeti, da bodo ostali od 15. februarja do 1. decembra neprestano v tečaju in da se bodo glede vseh odredb za izobrazbo podvrgli gospodarskim strokovnim učiteljem.

V Gradcu, 9. oktobra 1907.

Od štajerskega deželnega odbora.

Graško tržno poročilo.

Sejm s krmo in slamo od 14. oktobra do 22. oktobra 1907. Pripeljalo se je 71 vozov z 667 meterskimi stoti sena in 28 vozov z 252 meterskimi stoti slame; sejm je bil slabše obiskan kakor pretečeni teden. Cene so bile naslednje: Seno, kislod od K 6.60 do K 7.80, sladko od K 6.80 do K 8.—; ržena slama od K 7.20 do K 8.—; pšenična slama od K 7.— do K 7.80, ječmena slama od K —.— do K —.—; ovsena slama od K 6.— do K 6.80; ježna slama od K —.— do K —.—.

Sejm z rogato živino dne 24. oktobra 1907. Prignalo se je 448 volov, 196 bikov, 107 krav, 107 živih telet, pripeljalo se je — mrtvih telet. — svinj, — drobnice in — konjev.

Izvoz na Nižje Avstrijsko: 1 vol, 40 bikov, 3 krav, — telet; na Gornje Štajersko, 90 volov, 24 bikov, 78 krav, — telet; Voralberško: 22 volov, 10 bikov, 30 krav, — telet; v Nemčijo: 36 volov, — bikov, — krav, — telet; v Švico: — volov, 6 bikov, — krav, — telet; Solnograd: — volov, — bikov, — krav, — telet; na Ogrsko: — volov, — bikov, — krav, — telet; v Trst: 3 volov, — bikov, 85 krav, — telet; na Češko: 1 volov, 3 biki, 44 krav, 6 telet; v Moravsko: 18 volov, — bikov, — krav, — telet.

Cena je bila za 100 kilogramov žive teže: klavni voli, tolsti od K 76.— do K 88.— (izjemoma K 96.—), poltolsti od K 66.— do K 74.—, suhi od K 60.— do K 64.—; voli za pitanje od K 60.— do K 64.—; klavne krave, tolste od K 56.— do K 68.—, poltolste od K 46.— do K 54.—, suhe od K 34.— do K 44.—; biki od K 54.— do K 74.—; dojne krave do 4. teleta od K 58.— do K 68.—, čez 4. tele od K 48.— do K 56.—, breje od K 46.— do K 54.—; mlada živina od K 60.— do K 70.—. Za 1 kilogram mrtve teže: telet od K —.— do —.—; svinje od K —.— do K —.—; pitanske svinje od K —.— do K —.—.

Sejm klavne živine dne 25. oktobra 1907, Zaklane živine: 563 telet, 2379 svinj, 21 komadov drobnice.

Cena klavne živine za 1 kilogram: teleta od K 1.04 do K 1.22; teleta Ia (izjemna cena) od K 1.14 do K 1.20; nemške mesne svinje od K 1.18 do K 1.22; nemške pitanske svinje od K 1.10 do K 1.14; ogrske pitanske svinje Ia od K 1.28 do K 1.34; ogrske pitanske svinje IIa od K 1.10 do K 1.14; mesne svinje od K 1.04 do K 1.18; bosnjaške pitanske svinje, debele, od K —.— do K —.—; bosnjaške pitanske svinje, suhe od K —.— do K —.—; ovce od K —.76 do K —.84; kozlički in jagnjeta od K —.— do K —.—.

Cena deželnih pridelkov iz Štajerskega, Avstrije in Ogrske.

Mesto	Kil	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Koruza		Proso	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Celje ...	50	12	—	9	—	8	—	850	850	850	850	750	750
Ormož ...	50	11	60	10	60	10	—	9	—	850	7	—	—
Gradec ...	50	10	25	10	75	9	50	9	67	838	7	75	—
Ljubno ...	50	12	50	10	50	9	—	950	840	—	—	—	—
Maribor ...	50	13	—	8	75	8	75	9	—	850	8	50	—
Ptuj ...	50	10	50	9	—	9	—	9	—	8	—	8	—
Inomost ...	50	14	03	14	—	—	—	—	—	1150	—	—	—
Celovec ...	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljubljana ...	50	11	—	8	—	7	75	9	—	850	—	—	—
Pešt ...	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Solnograd ...	50	11	75	9	80	—	—	910	850	—	—	—	—
Dunaj ...	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Linc ...	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Mesto	Kil	Ajda		Bob		Seno sladko		Seno kislod		Ržena slama		Ježna slama	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Celje ...	50	10	—	9	—	3	50	3	—	3	—	2	50
Ormož ...	50	9	50	12	—	4	—	3	50	2	20	2	—
Gradec ...	50	8	50	—	—	3	50	3	10	3	40	3	10
Ljubno ...	50	—	—	—	—	3	25	3	—	3	25	3	—
Maribor ...	50	9	50	10	—	3	—	—	—	2	50	2	40
Ptuj ...	50	—	—	9	—	3	60	2	90	3	40	2	90

Letni in živinski sejm na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, znamenovani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letni in živinski sejmi.

Dne 6. novembra v Wolfsbergu**, okr. Wildon; v Brežicah**, pri Sv. Janžu**, okr. Arvež; v Lučanah (sejem z drobnico), okr. Arvež; na Ptuju (sejem s konji, govedom in ščetinarji); v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje; v Peklu*, okr. Slov. Bistrica; v Muravu**, pri Sv. Vidu pri Ptuju**, v Pichlu, okr. Bruck; v Kindbergu**, pri Novi cerkvi**, pri Celju; na Rečici**, okr. Gornji Grad; v Lembergu, okr. Šmarje pri Jelšah; v Feldbachu**, v Wundschuhu**, okr. Graška okolica; v Stainachu**, okr. Ird-

ning; pri Sv. Magdalenii**, okr. Hartberg; v Knittelfeldu**, pri Sv. Lenartu v Slov. gor.**.

Dne 7. novembra v Vojniku*, okr. Celje; na Bregu pri Ptuju (svinjski sejem); v Gradcu (sejem s konji, govedom in ščetinarji).

Dne 8. novembra pri Velikem Sv. Florjanu*, okr. Lonč; pri Sv. Petru ob Ottersbachu**, okr. Cmurek.

Dne 9. novembra na Ponikvi**, okr. Šmarje pri Jelšah; v Starem trgu**, okr. Sv. Gol; v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 11. novembra pri Sv. Martinu pri Vurbergu**, okr. Maribor; v Groß-Kleinu (sejem s klavno živino), okr. Lipnica; v Marnbergu**, v Lipnici; pri Sv. Martinu pri Slov. gradu**, pri Sv. Martinu na Paki, okr. Soštanj; na Malih Rodnah**, okr. Rogatec; v Sromljah, okr. Brežice; v Birkfeldu; v Oplotnici**, okr. Konjice; na Laškem**, pri Sv. Martinu**, okr. Lonč; v Riegersburgu*, okr. Feldbach; pri Sv. Ani, okr. Fehring; v Nemški Bistrici, okr. Frohnleiten; v Stallhofnu**, okr. Voitsberg; v Köflachu**, okr. Voitsberg; v Šmarjem, okr. Gröbming; v Waltersdorfu**, okr. Hartberg; v Landlu**, okr. Sv. Gol; v Rottenmannu**, v Spodnjih Hočah*, okr. Maribor; v Stadlu**, okr. Murau; v Oberwölzu**, v Ormožu**, v Gleisdorfu**.

Dne 12. novembra v Ormožu (svinjski sejem); v Imenem (svinjski sejem), okr. Kozje.

Dne 14. novembra na Bregu pri Ptuju (svinjski sejem); v Gradcu*.

Dne 15. novembra na Vranskem**, v Holleneggu**, okr. Deutschlandsberg; v Fürstenfeldu*; v Friedbergu*; v Pöllavu**, v Poljčanah**, okr. Slov. Bistrica; v Središču, okr. Ormož; v Radgoni**, pri Sv. Rupertu*, okr. Weiz; v Arvežu (sejem z drobnico).

Dne 16. novembra v Brežicah (svinjski sejem); na Gomilici, okr. Lipnica.

Dne 18. novembra v Kirchbergu ob Rabi**, okr. Feldbach; v Schladingu**.

Dne 19. novembra v Ormožu (svinjski sejem); v Podsredi**, okr. Kozje; v Slovenjem Gradcu**, v Ljubnem**, okr. Gornji Grad; v Wettmanstettenu*, okr. Lonč; v Ivnici**, pri Sv. Juriju ob Pesnici*, okr. Maribor; na Gornji Poljskavi**, okr. Slov. Bistrica.

Dne 20. novembra v Brucku*; na Ptuju (sejem s ščetinarji); v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje.

Dne 21. novembra pri Sv. Juriju*, okr. Vransko; pri Sv. Juriju ob Ščavnici**, okr. Gornja Radgona; na Bregu pri Ptuju (svinjski sejem); v Podčetrtku**, okr. Kozje; v Sinabelkirchnu**, okr. Gleisdorf; v Arvežu**, v Gradcu*.

Dne 22. novembra v Ernovžu*, okr. Lipnica.

Dne 23. novembra v Semriachu**, okr. Frohnleiten; v Slov. Bistrici**, v Brežicah (svinjski sejem).

Oznanila.

Umetna gnojila

vsake vrste pošilja za najcenejše tvorniške cene

akcijska družba za kemično industrijo
Dunaj, VI. Köstlergasse 7.

Tvornice za umetna gnojila v Rannersdorfu, Sierndorfu, Holešovem, Krakovu, Gradcu i. t. d. 317-5

Dopisi se naj pošiljajo samo na Dunaj.

ZADRUGA.

Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z o. p.
 Gradec, Franzensplatz št. 2.

I.

Zavod za vnovčenje živine na Dunaju.

Na okrožnico, ki smo jo razposlali dne 24. avgusta t. l. na vse pri nas včlanjene zadruge in društva, da nam naznanijo zaupnike za zavod za vnovčenje živine na Dunaju, so nam že došli odgovori. Poslali smo vse podatke „Splošni zvezi gospodarskih zadrug v Avstriji“ na Dunaju, da imenuje, oziroma nastavi predlagane zaupnike. Zveza bo odslej vse potrebno obravnavala naravnost z dotičnimi zaupniki.

Istočasno prosimo vse pri nas včlanjene zadruge in društva, ki se še o tej stvari niso izrazile, oziroma ki še niso predložile svojih zaupnikov, da to kolikor mogoče hitro storijo, če se lahko pričakuje, da bo v njihovem okolišu s tem kaj pomagano živinoreji.

V Gradcu, 12. oktobra 1907.

Franc Barta l. r.

* * *

S 15. oktobrom bo začel delovati zavod za vnovčenje živine na osrednjem dunajskem govejskem sejmu, ki ga je osnovala „Splošna zveza gospodarskih zadrug v Avstriji“ na Dunaju. Od tega dne naprej se lahko pošilja živina omenjenemu zavodu, a se mora preje naznaniti; pošlje se na postajo Dunaj—St. Marx državne železnice. Zaklana živina pa se naj ne pošlje na to postajo, ampak na končno postajo one proge na Dunaju, po kateri pride pošiljatev. Posamezni kosi živine (četrtine in petine) se naj naslovijo na podružnico zavoda za vnovčenje živine na Dunaju (III. okraj, Grossmarkthalle). Pisma in poštne pošiljatve, ki se tičejo ponudbe in pošiljanja klavne in zaklane živine, se naj pošljejo na naslov: zavod za vnovčenje živine na Dunaju, III. okraj, osrednji živinski sejem pri St. Marxu. Adresa za brzojavke je: Viehverwertung—Wien. Drugi dopisi, ki se ne tičejo prodaje mesa in živine, ampak drugih stvari, n. pr. organizacije zavoda za vnovčenje živine in takih vprašanj, imenovanja in nastavljanja zaupnih mož, sej kuratorija in delovnega odbora zavoda za vnovčenje živine, sprememb v osebju teh društev in take stvari naj se kakor doslej pošiljajo „Splošni zvezi gospodarskih zadrug v Avstriji“ na Dunaju, I. okraj, Schauflergasse 6.

Sejmi se vršijo navadno v sledečem redu: Za veliko rogato živino v pondeljek in v četrtek, (glavni sejem) kontumacijski sejem v soboto. Za mlado in klavno živino v pondeljek in četrtek (glavni sejem); za svinje in ovce v torek in v četrtek (glavni sejem); če pride praznik na pondeljek, potem se priredi pondeljkov sejem dan

pozneje; ako pade na kak drugi sejanji dan praznik, se priredi dotični sejem dan preje. Oni, ki se za to zanimajo, lahko dobe sejanjski red za osrednji živinski sejem v St. Marxu za 40 v v denarju ali v znamkah pri zavodu za vnovčenje živine na Dunaju.

Blago, ki je namenjeno za zavod za vnovčenje živine, mora imeti razen postavno predpisanih potnih listov oziroma potrdil o ogledovanju živine tudi vse druge spremne papirje (pri transportu po železnici vozni list, če se živina prižene spremni list), na katerih mora biti označen: 1. dan in kraj, kjer se je živina oddala; 2. natančen naslov odpošiljavca; 3. vrsta, množina in posebna znamenja (vrsta, marka, številka, žigi) blaga.

Pošiljatev se mora zavodu za vnovčenje živine prijaviti na tak način, da jo ta v smislu § 7. sejanjskega reda za osrednji živinski sejem pri govedu, ovcah in svinjah lahko prijavi sejanjskemu uradu vsaj pred 2. uro popoldne pred sejanjskim dnevom, pri mladi in klavni živini pa vsaj eno uro pred začetkom sejma.

Za svoje posredovanje ne računni zavod za vnovčenje živine nobenih stroškov; pošiljavec mora zavodu samo vrniti one stroške, ki jih ima zavod zares sam, n. pr.: 1. voznino, 2. pristojbino za sejem in hlev, 3. krmo, 4. stroške za izvagoniranje, posredovanje pri prodaji in pošiljanje izkupička.

Zavod za vnovčenje živine pošlje svoj račun pošiljalcem živine kakor hitro je mogoče. Izkupiček se jim doloži navadno po pošti.

Glede notranjega ustroja gospodarskega zavoda za vnovčenje živine opozarjamo na dopis v 90. številki avstrijskega gospodarskega lista z dne 11. septembra 1907.

II.

Pouk o zadružništvu.

Z dopisom z dne 11. novembra 1906 je „Splošna zveza gospodarskih zadrug v Avstriji“ naznanila vsem deželnim odborom v Avstriji sklep avstrijskega kmetijskega zadružniškega zborovanja z dne 30. maja 1906 glede gospodarskega pouka, s prošnjo, naj obrnejo temu, za nadaljni razvoj avstrijskega kmetijstva tako važnemu vprašanju, svojo pozornost in storijo za to vse potrebne korake. Mi smo na tem mestu že večkrat poročali o različnih odlokih, ki so jih razni deželni odbori izdali v tej stvari.

Pred nedavnim je dobila „Splošna zveza gospodarskih zadrug v Avstriji“ dopis deželnega odbora na Češkem, v katerem se poroča sledeče: Deželni odbor kraljestva Češkega je v svoji seji dne 10. septembra 1907 sklenil naznaniti obema osrednjima zvezama gospodarskih

zadrug, da hoče dovoliti iz doneska za podpiranje gospodarskega zadružništva primerno svoto, da se lahko za poskus vršijo tečaji, na katerih bi se izučili in nadalje izobraževali zadružni uradniki. Pri tem sklepu je vodilo deželni odbor najbolj dejstvo, da pripoznava velikanski pomen, ki ga imajo izobraženi in izučeni uradniki za zadružništvo, ki dobiva iz deželnih in državnih sredstev podpore. Deželni odbor prepušča osrednjim zvezam odločitev vprašanja, ali se naj za sedaj priredijo krajši tečaji za nadaljno izobrazbo onih uradnikov, ki že delujejo na zadružniškem polju — to se je zgodilo pri državni zvezi nemških gospodarskih zadrug — ali pa se naj, seveda v daljših presledkih, osnujejo daljši tečaji, v katerih bi se lahko izobrazili nekaki pomočniki pri zadružniškem poslovanju, ki bi potem sami lahko postali uradniki.

Obema gospodarskima osrednjima zvezama je češki deželni odbor predložil ta ukrep in ju pozval, naj se izrazita o tem, ali se naj donesek daje kot stipendij ali kot prispevek k režiji ali v obeh oblikah in naj predložita načrt študij in stroškov.

Dočim namerava predlagani sklep izobraziti zadružniške uradnike, namerava drugi predlog, ki ga je stavil ravnatelj zveze čeških gospodarskih zadrug Janez Sedlák na prvem avstrijskem zadružniškem zborovanju v letu 1906., nekaj povsem drugega. V njem je izražena misel, da se naj najpotrebnejše o zadružništvu poučuje na naših kmetijskih šolah.

(Avstrijski zadružniški časopis.)
 (Dalje sledi.)

III.

Pridelek sadja na Štajerskem.

Dasi je bil letošnji pridelek sadja za naše sadjerejce glede množine le redkokedaj zadovoljiv, se vendar lahko z nekako gotovostjo in zadovoljstvom trdi, da že par desetletij nismo imeli tako dobrega sadja.

Sadeži so, kakor nam poročajo iz vseh krajev dežele, lepo razviti, čisti in zelo dobri.

Za primer navedemo, da se je letos „zlata rajneta“, ktere se zelo rada in navadno prime bolezen, ki jo imenujemo „fuzikladij“, razvila tako lepo, da tega ne pomnijo sadjerejci tekom zadnjih 20 let.

Isto se lahko trdi tudi o „beli zimski taftovki“ in najnavadnejšem, a tudi najbolj na tujem znanem štajerskem jabolku, mašancelju. Posebno zadnjega imajo kupci zelo radi, ker se dobro drži in je zelo trpežen.

Da so se tudi druge vrste, ki jih na Štajerskem poznamo, n. pr.: Ananas rejneta, Kanada rejneta, cesarjevič Rudolf, Gdanska kantovka, siva francoska rejneta, Damasonova rejneta, šampanjska rejneta, pasa-

manka, princovka, razvile zelo lepo, ker se jih zgorej omenjena bolezen (fuzikladij) ne prime, nam pač ni treba posebej omenjati.

Da omogočimo onim sadjerejcem, ki imajo lepo, okusno in trpežno blago, da ga tudi lahko prodajo, opozarjamo s tem vse kupce, naj se po potrebi ozirajo na štajersko sadje, ki je znano daleč izven mej štajerske dežele. Pri nakupu posreduje radovoljno zavod za vnovčenje sadja pri zvezi gospodarskih zadrug na Štajerskem, Gradec, Francov trg 2. Tje se naj obrnejo kupci in naj naznanijo, kaj in koliko želijo.

IV.

Poročila blagovnega oddelka zveze.

Naročevanje umetnih gnojil za jesen.

Kakor nam kaže izkušnja, se kopičijo ob času sezone naročila za umetna gnojila tako, da se jih ne more vedno pravočasno izvršiti.

Posebno veliko je povpraševanje za umetna gnojila v jeseni, ki je naravnost neznosno, če se že prej ne naročijo umetna gnojila.

Zato vabimo vse svoje člane prav vljudno, naj nam kakor hitro je mogoče, pošljejo naročila za umetna gnojila, posebno Tomaževo žlindro, kalijevo sol in kajnit ter naj nam obenem naznanijo rok, do kterega se jim naj pošljejo umetna gnojila. Cene in pogoje, pod kterimi izvršujemo naročila, smo spomladi priobčili v „Zadrugi“.

V kolikor so se med tem pri različnih vrstah umetnega gnojila spremenile cene, radi na željo naznanimo.

Naročevanje premoga.

Cene za piberštajnski premog so od 23. septembra t. l. zopet znatno poskočile.

Naročila lahko sprejemamo brez obveznosti za spremenjeno ceno ali rok dobave.

Ker je po zimi zelo mnogo naročil, nam naročila pošljejo vsaj 4 tedne prej ki pa se vsled pomanjkanja vozov ne morejo točno izvrševati, želimo, da se ko se premog potrebuje.

V.

Izkaz o kontokorentnem poslovanju zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem meseca septembra 1907. (Promet z denarjem in blagom).

A. Posojilnice.

	Konto vloge				Konto kredita				
	Povračila vlog		Vloge		Krediti		Povračila kreditov		
	K	v	K	v	K	v	K	v	
Stanje dne 31. avgusta 1907	—	—	6,486.432	19	1,797.888	—	—	—	—
Promet septembra 1907	246.614	40	300.607	10	125.144	47	69.206	66	—
Skupaj	246.614	40	6,787.039	29	1,923.032	47	69.206	66	—
Proč vračila	—	—	246.614	40	69.206	66	—	—	—
Stanjedne 30. septembra 1907	—	—	6,540.424	89	1,853.825	81	—	—	—

B. Druge kmetijske zadruge in društva.

	Konto vloge				Konto kredita				
	Povračila vlog		Vloge		Krediti		Povračila kreditov		
	K	v	K	v	K	v	K	v	
Stanje dne 31. avgusta 1907	—	—	1.223	84	557.479	49	—	—	—
Promet septembra 1907	1	20	2	—	—	58	49.861	19	—
Skupaj	1	20	1.225	84	557.480	07	49.861	19	—
Proč vračila	—	—	1	20	49.861	19	—	—	—
Stanjedne 30. septembra 1907	—	—	1.224	64	507.618	88	—	—	—

Ves promet posojilnih društev zveze meseca septembra 1907. K 741.572.63
 Ves promet ostalih gospodarskih zadrug in društev meseca septembra 1907. „ 49.864.97
 Stanje vseh vlog koncem septembra 1907 „ 6,541.649.53
 Stanje vsega kredita „ „ 1907 „ 2,361.444.69
 Uvoz blaga v septembra 1907 „ 67.232.67
 Izvoz „ „ „ 1907 „ 71.192.90
 Skupni promet v septembra 1907 K 138.425.57
 Število pridruženih posojilnih društev koncem septembra 1907: 258.
 Število ostalih pridruženih gospodarskih zadrug in društev koncem septembra 1907: 54

Vabimo p. n. okrajne zastope in občine, kakor tudi cenjene družbine ude, da inserirajo v „Gospodarskem Glasniku“. Cena je nizka. Ako se večkrat inserira in večji inserati, damo primeren popust. Naročila se naj blagovolijo vposlati naravnost družbini pisarni.

Schichtovo
milo
je najboljše!

Natančni poskusi

so pokazali, da se Schichtovo milo v vsaki vodi — trdi ali mehki, vroči ali mrzli — hitro in zelo peni; lahko in močno prehaja v vlakna, nepričakovano hitro razkroji nesnago, ne da bi poškodovalo niti. Schichtovo milo je popolnoma čisto in nima nikalih jedkih snovi; izdeluje se že desetletja v isti kakovosti iz najboljših snovij. Če je rabimo za vsako snaženje in vsako pranje, ravnamo pametno in si prihranimo v gospodarstvu mnogo dela, časa in denarja. 184—10

Akejska družba Alfa-Separator
Dunaj, XII. Wienerbergstraße 31.
Zaloga v Pragi in Krakovu.

Model 1906.

Original Alfa-Laval-Separatorji
prekašajo vse.

Izredne izboljšave.
Najbolj primerni, ker so trpežni, ker se lahko ravna z njimi in ker posna — mejo čisto in največ smetane. —
Dobre zastopnike iščemo.
Zahtevajte obširen cenik, ki se vam pošlje zastonj in poštino prosto.

Prodaja na drobno in skladišče vzorcev: 92—20
Gradec, Annenstrasse 26

Mariborska mlekarina, družba z o. z. v Mariboru kupuje vsak čas
neposneto mleko, smetano, surovo maslo
za najboljše dnevne cene ali tudi na letni račun. 121 18